

КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Кафедра спеціальної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
комунального вищого
навчального закладу
«Хортицька національна
навчально-реабілітаційна
академія» Запорізької обласної
ради

Позднякова

2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП.0014 Теорія і практика аутології

Галузь знань: 01 Освіта
Спеціальність: 016 Спеціальна освіта
Рівень освіти: другий (магістерський)

2016–2017 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія і практика аутології» для студентів першого курсу факультету реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 016 «Спеціальна освіта».

РОЗРОБНИК:

Лупінович С.М., доцент кафедри спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

Розглянуто на засіданні кафедри спеціальної освіти
протокол від 23 лютого 2017 р. № 9

Завідувач кафедри спеціальної освіти _____ А.В. Турубарова

ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

№ з/п	Назва розділу	Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	4
2.	Мета і завдання навчальної дисципліни	5
3.	Заплановані результати навчання	7
4.	Програма навчальної дисципліни	9
5.	Структура навчальної дисципліни	11
6.	Тематика лекційних занять	12
7.	Тематика практичних занять	14
8.	Тематика завдань самостійної роботи студента	15
9.	Індивідуально-дослідні завдання	16
10.	Методи контролю та засоби діагностики	18
11.	Схема нарахування балів з навчальних дисципліни	21
12.	Рекомендована література (основна, допоміжна)	22
13.	Інформаційні ресурси в мережі Інтернет	25

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	01 «Освіта», 016 «Спеціальна освіта» Освітній ступінь: магістр	Вибіркова
Модулів – 2		Рік підготовки: 1-й
Загальна кількість годин: 90		Семестр 2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,4 самостійної роботи студента – 2,5		Лекції
		16 год.
		Практичні заняття
		20 год.
		Самостійна робота
		54 год.
Індивідуальна робота		
-		
Вид контролю: залік		

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча навчальна програма з дисципліни «Теорія і практика аутології» є нормативним документом Хортицької національної академії, яка визначає обсяги знань, якими повинен опанувати здобувач вищої освіти відповідно до вимог освітньо-наукової програми, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Теорія і практика аутології», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів другого (магістерського) рівня.

Курс «Теорія і практика аутології» підготовлений для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» для денної форми навчання.

В основі робочої навчальної програми «Теорія і практика аутології» є навчальна програма з дисципліни: «Теорія і практика аутології», затверджена Вченою радою Хортицької національної академії, укладач кандидат педагогічних наук Лопатинська Н.А. ☐ Запоріжжя, 2016.

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія і практика аутології» є формування загальнотеоретичних уявлень і практичних навичок про організацію корекційної допомоги дітям з первазивними порушеннями розвитку.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: ознайомити магістрантів з одним із клінічних варіантів такого типу дизонтогенезу, як спотворений розвиток, при якому спостерігаються складні поєднання загального психічного недорозвинення дитини, а саме: затриманий, ушкоджений та прискорений розвиток її окремих психічних функцій; висхідними теоретико-методологічними позиціями розвитку, навчання і соціалізації дитини з первазивними розладами розвитку; сформувати вміння діагностувати розлади аутистичного спектра за основними ознаками та кваліфіковано здійснювати психолого-педагогічній та соціальній супровід аутичної дитини та її родини.

Протягом вивчення навчальної дисципліни використовуються **методи навчання:**

- I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - 1) за джерелом інформації:
 - словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, практичні, пояснення, розповідь, бесіда;
 - наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
 - практичні: вправи;
 - 2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
 - 3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
 - 4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної

новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

У результаті освоєння дисципліни магістранти повинні:

знати: визначення, прояви, причини, рівні, форми розладів аутистичного спектра; особливості психічного розвитку дітей із аутизмом у залежності від ступеня тяжкості порушення; концептуальні моделі та основні напрями психолого-педагогічної корекції і логокорекційних технологій для дітей зазначеної категорії; висхідні теоретико-методологічні позиції синдрому аутизму з полідисциплінарних позицій;

вміти: розрізняти групи дітей із аутистичними порушеннями за патопсихологічними синдромами; проектувати шляхи розвитку, навчання і соціалізації дітей із розладами аутистичного спектра, враховуючи домінуючу синтетичну структуру та особливості складових основних підсистем емоційно-особистісної сфери; консолідувати проблеми дошкільної і шкільної освіти дітей з розладами аутистичного спектра та сімейного їх виховання;

володіти навичками: реалізації ТЕАССН-програми, формування у дітей розладами аутистичного спектра когнітивних стратегій поведінки (програмування, контролю, обробки інформації); корекції порушень механізму управління процесом переробки інформації і планування дій; здійснення консультативно-корекційної допомоги і корекційно-превентивного навчання в умовах реабілітаційного центру, консультативно-корекційної роботи педагога і психолога в умовах надомного навчання.

Загальна кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення курсу «Теорія і практика аутології», становить 90 год., із них 16 год. – лекції, 20 год. – практичні заняття, 54 год. – самостійна робота.

Курс «Теорія і практика аутології» пов'язаний з предметами: основи сурдопедагогіки, основи тифлопедагогіки, основи олігофренопедагогіки, логопедія, психологія, психодіагностика.

Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота студентів.

3. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Запланованими результатами навчання є оволодіння:

загальнокультурними компетенціями (ЗК):

здатністю і готовністю:

- здатністю до соціальної взаємодії, співпраці та вирішення конфліктів у соціальній та професійній сферах, до толерантності, соціальної мобільності;
- здатністю використовувати знання про сучасні природничі картини світу в освітній та професійній діяльності, застосовувати методи математичної обробки інформації, теоретичного та експериментального дослідження, здатністю до оволодіння основними методами, способами і засобами одержання, зберігання, переробки інформації, навичками роботи з комп'ютером;
- здатністю до письмової та усної комунікації державною мовою;
- володіти однією з іноземних мов в рамках професійного спілкування, готовністю до використання навичок публічної промови, ведення дискусії;
- здатністю використовувати нормативні правові документи у своїй професійній діяльності;

професійними компетенціями (ПК):

загальнопрофесійною здатністю і готовністю:

- здатністю усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, володінням мотивацією до виконання професійної діяльності, здатністю до емпатії, коректному і адекватному сприйняттю осіб з обмеженими можливостями здоров'я, зокрема розладами аутистичного спектра;
- здатністю аналізувати соціально-значущі проблеми і процеси, виявляти сутність проблем, що виникають в ході професійної діяльності;
- здатністю використовувати у своїй професійній діяльності сучасні комп'ютерні, інформаційні та телекомунікаційні технології.

в галузі корекційно-педагогічної діяльності:

- здатністю до раціонального вибору та реалізації корекційно-освітніх програм на основі особистісно-орієнтованого та індивідуально-диференційованого підходів до осіб з розладами аутистичного спектра;
- готовністю до організації корекційно-розвиткового середовища, її методичному забезпеченню та проведенню корекційно-компенсаторної роботи у сферах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту з метою успішної соціалізації осіб з розладами аутистичного спектра;
- здатністю до здійснення корекційно-педагогічної діяльності в умовах як спеціальних (корекційних), так і загальноосвітніх установ з метою реалізації інтегративних ат інклюзивних моделей освіти;
- готовністю до взаємодії з громадськими організаціями, сім'ями осіб з розладами аутистичного спектра, до здійснення психолого-педагогічного супроводу процесів соціалізації і професійного самовизначення осіб з розладами аутистичного спектра.

в галузі діагностико-консультативної діяльності:

- здатністю організовувати і здійснювати психолого-педагогічне обстеження осіб з розладами аутистичного спектра з метою уточнення структури порушення для вибору індивідуальної освітньої траєкторії;

- здатністю до аналізу результатів медико-психолого-педагогічного обстеження осіб з розладами аутистичного спектра на основі використання різних (клініко-психолого-педагогічних) класифікацій порушень у розвитку, у тому числі для здійснення диференціальної діагностики;

- здатністю здійснювати динамічне спостереження за ходом корекційно-розвивального впливу з метою оцінки його ефективності;

- готовністю до надання консультативної допомоги особам з розладами аутистичного спектра, їх родичам і педагогам з проблем навчання, розвитку, сімейного виховання, життєвого і професійного самовизначення.

в галузі дослідницької діяльності:

- готовністю до збору, аналізу та систематизації інформації у сфері професійної діяльності;

- здатністю до планування, організації та вдосконалення власної корекційно-педагогічної діяльності;

- готовністю до використання знань в області сучасної російсько-української літературної мови у професійній діяльності, до лінгвістичного аналізу;

- здатністю використовувати дані медичної документації в процесі організації та здійснення корекційно-педагогічної роботи з особами з розладами аутистичного спектра;

в галузі культурно-просвітницької діяльності:

- готовністю до формування загальної культури осіб з розладами аутистичного спектра та до взаємодії з установами культури щодо реалізації просвітницької роботи з особами з розладами аутистичного спектра та їхніми родинами;

- здатністю здійснювати роботу з популяризації дефектологічних знань серед населення.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва розділів, тем та їх зміст
Модуль 1. Ранній дитячий аутизм як категорія спотвореного розвитку.	
1.	<p style="text-align: center;">Історія вивчення РАС. Сучасні уявлення про етіологію РАС.</p> <p>Проблема РАС у вітчизняній і зарубіжній науці. Короткі відомості про історію вивчення РАС (Л. Каннер, Г. Аспергер, С.С. Мнухін), уявлення про причини РАС (теорія психогенного походження РАС, нейро-біологічні концепції). Роль спадкових чинників. Сучасні уявлення про етіологію РАС. Уявлення про нозології РАС (особливий хворобливий стан, варіант психічної конституції, збірна група різних станів з проявами аутизму, порушення психічного розвитку). Оцінка динаміки та прогнозу при РАС.</p>
2.	<p style="text-align: center;">Загальна характеристика синдрому РАС.</p> <p>Структура дефекту. Компоненти РАС (по Л. Каннеру). Клініко-психологічна структура РАС в світлі вчення Л. С. Виготського про складну структуру дефекту. Проблема первинного дефекту в структурі РАС. Вторинні порушення (аутизм, тривожність, страхи, агресії і ін.). Третинні утворення (невротичні реакції). Загальна характеристика порушень діяльності та пізнавальної сфери (сприйняття, уваги, пам'яті, мислення, мовлення). Особливості розвитку особистості, міжособистісних відносин.</p>
3.	<p style="text-align: center;">Клініко-психологічні класифікації РАС.</p> <p>Клініко-психологічні класифікації РДА. Типи аутистичного дизонтогенезу за О. С. Нікольською, їх зв'язок з рівнем порушень механізмів емоційної регуляції. Особливості раннього розвитку дітей кожної групи, їх пізнавальної сфери, особистості. Специфіка характеру вторинних порушень (страх, ауто- і гетероагресії, стереотипії і ін.) і третинних утворень.</p>
Модуль № 2. Діти з РАС як об'єкт психолого-педагогічної допомоги.	
1.	<p style="text-align: center;">Методи психолого-педагогічного вивчення дітей з РАС.</p> <p>Особливості психолого-педагогічного підходу до цієї групи. Специфіка використання традиційних методів дослідження (спостереження, експеримент). Значення ранньої діагностики РАС для успішної корекції. Основні діагностичні критерії РАС. Відмежування РАС від подібних станів (розумової відсталості, алалії, ЗПР, порушень слуху і зору, ДЦП, невропатії, психопатії, шизофренії, мікросоціальної депривації, психогеній).</p>
2.	<p style="text-align: center;">Основні принципи та напрямки корекційної роботи.</p> <p>Основні принципи та напрямки корекційної роботи. Психоаналітичний підхід (Б. Беттельхейм, Е. Клансі). Поведінковий підхід (О. І. Ловаас, М. Ю. Веденіна та ін.). Холдинг терапія (М. Уелш). Роль медикаментозної корекції. Система комплексної медико-психолого-педагогічної корекції РАС (К. С. Лебединська, О. С. Нікольська та ін.). Встановлення емоційного контакту з дитиною. Специфіка корекційної роботи з аутичними дітьми.</p>
3.	<p style="text-align: center;">Особливості логопедичної роботи при РАС.</p>

	<p>Мовленнєві порушення при РАС, розвиток пізнавальної та емоційної сфери, корекція порушень поведінки, міжособистісних відносин і ставлення до світу в цілому. Принципи розробки корекційних програм з урахуванням типу аутистичного дизонтогенезу. Деякі особливості навчання побутовим навичкам. Навчання елементарним шкільним навичкам.</p>
4.	<p>Робота з сім'єю аутичної дитини.</p> <p>Робота з сім'єю аутичної дитини. Необхідність психологічної підготовки батьків і координації зусиль різних фахівців в ході корекційної роботи (психолога, психіатра, логопеда, педагога). Профконсультування підлітків з РАС.</p>

5.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Тема	Разом	Лекції	Практичні заняття	СРС
Модуль 1. Ранній дитячий аутизм як категорія спотвореного розвитку.		32	6	4	22
1	Історія вивчення РАС. Сучасні уявлення про етіологію РАС.	9	2	1	6
2	Загальна характеристика синдрому РАС.	11	2	1	8
3	Клініко-психологічні класифікації РАС.	12	2	2	8
Модуль 2. Діти з РАС як об'єкт психолого-педагогічної допомоги.		58	10	16	32
4	Методи психолого-педагогічного вивчення дітей з РАС.	12	2	2	8
5	Основні принципи та напрямки корекційної роботи.	12	2	2	8
6	Особливості логопедичної роботи при РАС.	20	4	8	8
7	Робота з сім'єю аутичної дитини.	14	2	4	8
ВСЬОГО		90	16	20	54

7. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва розділів та їх зміст	Кількість годин
Модуль 1. Ранній дитячий аутизм як категорія спотвореного розвитку.		6
1	<p>Історія вивчення РАС. Сучасні уявлення про етіологію РАС. Проблема РАС у вітчизняній і зарубіжній науці. Короткі відомості про історію вивчення РАС (Л. Каннер, Г. Аспергер, С.С. Мнухін), уявлення про причини РАС (теорія психогенного походження РАС, нейро-біологічні концепції). Роль спадкових чинників. Сучасні уявлення про етіологію РАС. Уявлення про нозології РАС (особливий хворобливий стан, варіант психічної конституції, збірна група різних станів з проявами аутизму, порушення психічного розвитку). Оцінка динаміки та прогнозу при РАС.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> розлади аутистичного спектра (РАС), спадкові чинники, етіологія, нозологія, прогноз.</p>	2
2	<p>Загальна характеристика синдрому РАС. Структура дефекту. Компоненти РАС (по Л. Каннеру). Клініко-психологічна структура РАС в світлі вчення Л. С. Виготського про складну структуру дефекту. Проблема первинного дефекту в структурі РАС. Вторинні порушення (аутизм, тривожність, страхи, агресії і ін.). Третинні утворення (невротичні реакції). Загальна характеристика порушень діяльності та пізнавальної сфери (сприйняття, уваги, пам'яті, мислення, мовлення). Особливості розвитку особистості, міжособистісних відносин.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> структура дефекту, первинні, вторинні порушення, невротичні реакції.</p>	2
3	<p>Клініко-психологічні класифікації РАС.</p> <p>Клініко-психологічні класифікації РДА. Типи аутистичного дизонтогенезу за О. С. Нікольською, їх зв'язок з рівнем порушень механізмів емоційної регуляції. Особливості раннього розвитку дітей кожної групи, їх пізнавальної сфери, особистості. Специфіка характеру вторинних порушень (страх, ауто- і гетероагресії, стереотипії і ін.) і третинних утворень.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> класифікації РАС, диференційна діагностика, дизонтогенез, розвиток особистості.</p>	2
Модуль 2. Діти з РАС як об'єкт психолого-педагогічної допомоги.		10
4	<p>Методи психолого-педагогічного вивчення дітей з РАС.</p> <p>Особливості психолого-педагогічного підходу до цієї групи. Специфіка використання традиційних методів дослідження</p>	2

	<p>(спостереження, експеримент). Значення ранньої діагностики РАС для успішної корекції. Основні діагностичні критерії РАС. Відмежування РАС від подібних станів (розумової відсталості, алалії, ЗПР, порушень слуху і зору, ДЦП, невропатії, психопатії, шизофренії, мікросоціальної депривації, психогеній).</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> психолого-педагогічне вивчення, психолого-педагогічний підхід, діагностичні критерії, подібні стани.</p>	
5	<p>Основні принципи та напрямки корекційної роботи.</p> <p>Психоаналітичний підхід (Б. Беттельхейм, Е. Клансі). Поведінковий підхід (О. І. Ловаас, М. Ю. Веденіна та ін.). Холдинг терапія (М. Уелш). Роль медикаментозної корекції. Система комплексної медико-психолого-педагогічної корекції РАС (К. С. Лебединська, О. С. Нікольська та ін.). Встановлення емоційного контакту з дитиною. Специфіка корекційної роботи з аутичними дітьми.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> корекційна робота, психоаналітичний підхід.</p>	2
6	<p>Особливості логопедичної роботи при РАС.</p> <p>Мовленнєві порушення при РАС, розвиток пізнавальної та емоційної сфери, корекція порушень поведінки, міжособистісних відносин і ставлення до світу в цілому. Принципи розробки корекційних програм з урахуванням типу аутистичного дизонтогенезу. Деякі особливості навчання побутовим навичкам. Навчання елементарним шкільним навичкам.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> мовленнєві порушення, індивідуальні заняття, навчання.</p>	4
7	<p>Робота з сім'єю аутичної дитини.</p> <p>Необхідність психологічної підготовки батьків і координації зусиль різних фахівців в ході корекційної роботи (психолога, психіатра, логопеда, педагога). Профконсультування підлітків з РАС.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> психологічна підготовка, профконсультування підлітків.</p>	2
	ВСЬОГО	16

7. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Ранній дитячий аутизм як категорія спотвореного розвитку.		4
1	Причини порушення РАС. Групи дітей з порушеннями РАС. Основні закономірності психічного розвитку дітей з РАС. Соціальна ситуація розвитку дітей з порушеннями РАС. Завдання. Підготувати таблицю-схему: Психолого-педагогічна характеристика дітей з РАС.	1
2	Напрями корекційної педагогіки на різних вікових етапах. Роль фізичного виховання. Завдання. Проаналізувати системи навчання і виховання дітей та підлітків з РАС в Україні і за кордоном.	1
3	Роль педагогічного спостереження для диференціальної діагностики. Оцінка маніпулятивних функцій. Оцінка розбірливості мовлення. Завдання. Законспектувати особливості психологічного вивчення дітей з РАС.	2
Модуль 2. Діти з РАС як об'єкт психолого-педагогічної допомоги		16
4	Основні напрямки комплексної реабілітації дітей з РАС. Соціокультурна реабілітація осіб з РАС. Завдання. Скласти короткий план-конспект з реабілітації дітей з РАС.	2
5	Особливості формування перцептивної сфери у дітей з РАС. Особливості особистісного розвитку дітей з РАС. Фактори, що визначають розвиток особистості дітей з РАС. Завдання. Проаналізувати особливості формування діяльності і особистості дітей з РАС та законспектувати.	2
6	Особливості формування пізнавальної діяльності дітей з РАС. Особливості мовленнєвого розвитку дітей з РАС. Особливості логопедичної роботи з дітьми з РАС. Завдання. Підготувати презентацію на тему: «Особливості психолого-педагогічної роботи з дітьми з РАС», «Механізм роботи по методиці ТЕАССН з аутичною дитиною». Скласти логопедичну характеристику на дошкільника аутиста. Скласти індивідуальну картку розвитку дитини з розладами аутистичного спектру в рамках корекційної роботи.	8
7	Типи неправильного виховання. Особливості сімей, що мають дітей з РАС. Психологічні особливості батьків хворих дітей. Основні напрямки психокорекційної роботи з сім'єю дитини з РАС. Завдання. Зробити повідомлення на тему: «Особливості сімейного виховання і психологічної допомоги сім'ям дітей з РАС». (буклет, реферат, презентація, доклад тощо, за вибором студента)/ Підготувати доповідь до батьківських зборів на тему: «Роль батьків в терапії аутичної дитини».	4
РАЗОМ		20

8. ТЕМАТИКА ЗАВДАНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

№ з/ п	Вид самостійної роботи	Кількі сть годин
Модуль № 1. Ранній дитячий аутизм як категорія спотрореного розвитку		22
1.	Історія вивчення РАС. Сучасні уявлення про етіологію РАС. Підготувати доповіді та повідомлення: 1. Міжнародна класифікація хвороб (10 перегляд). - МКБ- 10. С. С. Мнухін, А. Е. Зеленецька, Д. Н. Ісаєв.	6
2.	Загальна характеристика синдрому РАС Підготувати доповіді та повідомлення: 1. Про синдром «Раннього дитячого аутизму», або синдром Каннера у дітей. 2. Аутистичні синдроми у дітей і підлітків. Механізми розладів поведінки. 3. Ранній дитячий аутизм.	8
3.	Клініко-психологічні класифікації РАС. Завдання: розробити методичні рекомендації «Клініко-нозологічна характеристика хворих з розладами аутистичного спектра»	8
Модуль № 2. Діти з РАС як об'єкт психолого-педагогічної допомоги		32
4.	Методи психолого-педагогічного вивчення дітей з РАС Підготувати доповіді та повідомлення: 1. Використання поведінкової терапії аутичних дітей для формування навичок побутової адаптації.	8
5.	Основні принципи та напрямки корекційної роботи Підготувати доповіді та повідомлення: 1. Про корекційну допомогу аутичній дитині раннього віку. 2. Гра як засіб корекції аутичної поведінки у дітей. 3. Розробити методичні рекомендації «Аналіз різних підходів до корекції мовленнєвих порушень при РАС».	8
6.	Особливості логопедичної роботи при РАС Підготувати доповіді та повідомлення: 1. Медикаментозна терапія раннього дитячого аутизму. 2. Розробити методичні рекомендації «Основні напрямки логопедичної роботи при РАС».	8
7.	Робота з сім'єю аутичної дитини. Завдання: підготувати методичні рекомендації на тему: «Психотерапевтична робота з аутистом і сім'єю»	8
РАЗОМ		54

9. ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуально-консультативна робота є необхідною складовою навчального плану з курсу «Теорія і практика аутології». Контроль та перевірку її виконання проводить викладач, який забезпечує як лекційний, так і практичний курс. Оцінюється самостійна робота студентів згідно загальних критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів.

Тему самостійної роботи повідомляє лектор на першій лекції змістовного модуля, з графіком перевірки самостійної роботи студенти ознайомлюються на стенді кафедри корекційної педагогіки та психології.

Студент має самостійно оволодіти теоретичним матеріалом з теми, що виноситься на самостійне вивчення, виконати завдання. Рівень засвоєння матеріалу відповідає оцінці, яку студент отримав за перевірочну роботу.

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Теорія і практика аутології» – це вид науково-практичної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, висвітлює рівень опанування знаннями зі спеціальної педагогіки, логопедії та практичними вміннями аналізувати досліджувану проблему, відображає певний рівень навчальної компетентності студента-магістра. З даної дисципліни студент виконує індивідуально-дослідне завдання (творчий проект) за результатами вивчення змістових модулів I, II.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретико-методична робота у межах навчальної програми курсу «Теорія і практика аутології», яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює значний обсяг змісту навчального курсу.

Вид ІНДЗ – творчий проект : опис елементів системи роботи з дітьми з РАС в освітньому просторі загальноосвітнього навчального закладу. Творчий проект складається з двох складових частин: опис логокорекційної методики (або елементів), в якому обов'язково має бути представлено комплекс дидактичних ігор та дидактичний матеріал до цих ігор.

Критерії оцінювання ІНДЗ (творчого проекту)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети і завдань творчого проекту. Володіння понятійно-категоріальним апаратом.	5
2.	Критичний аналіз суті та змісту проблеми дослідження. Виклад фактів, ідей, результатів творчого пошуку в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій і перспектив подальшого розвитку даного питання.	5
3.	Наявність обґрунтованої власної позиції, пропозицій щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив розвитку досліджуваної проблеми.	5
4.	Оригінальність представлених матеріалів.	10
5.	Креативність викладу матеріалу (з використанням мультимедійних технологій).	5
Разом		30 балів

Теми рефератів

1. Діагностика порушень емоційно-вольової сфери та поведінки з використанням ігрової діяльності.
2. Відмежування РАС від подібних станів.
3. Структура порушень психіки при психопатіях.
4. Соціальні фактори порушення поведінки
5. Прогноз психічного розвитку дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери та поведінки.
6. Сучасний стан та перспективи розвитку системи допомоги дітям з порушеннями емоційно-вольової сфери та поведінки.
7. Робота з сім'єю, яка має дитину з порушеннями емоційно-вольової сфери та поведінки.
8. Прояви агресивної поведінки у дітей з РАС.
9. Види агресивної поведінки у дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери та поведінки.
10. Особливості порушень поведінки при різних формах психопатій.
11. Особливості соціальної адаптації у дітей з розладами емоційно-вольової сфери та поведінки.
12. Роль сім'ї в соціальній адаптації дітей з розладами емоційно-вольової сфери та поведінки.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення студентів освітнього ступеня «магістр» із дисципліни «Теорія і практика аутології» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, доповіді, презентація рефератів, участь в інтерактивних обговореннях.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; реферат, конспекти занять.

➤ **Комп'ютерного контролю:** презентації доповідей та творчих проєктів.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у таблиці.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	Добре	
			Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно			

75-81	C	добре	застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-74	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-непродуктивний)	незадовільно	не зареховано
1-34	F	незадовільно з обов'язком повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.			

Кожний модуль включає бали за відвідування лекцій, практичних занять, поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, написання модульної контрольної роботи.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних та індивідуальних заняттях.

Індивідуальні навчально-дослідницькі завдання у вигляді творчого проекту презентуються та захищаються на практичних заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля. Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Історичні аспекти вивчення раннього дитячого аутизму (РАС).
2. Сучасні уявлення про етіологію раннього дитячого аутизму.
3. Структура дефекту при ранньому дитячому аутизмі.
4. Загальна характеристика синдрому раннього дитячого аутизму.
5. Загальна характеристика порушень діяльності та пізнавальної сфери при ранньому дитячому аутизмі (сприйняття, уваги, пам'яті, мислення, мовлення).
6. Порушення поведінки при РАС.
7. Особливості розвитку особистості та міжособистісних відносин при ранньому дитячому аутизмі.
8. Клініко-психологічна класифікація РАС.
9. Діагностичні критерії раннього дитячого аутизму.
10. Відмежування РАС від подібних станів (розумової відсталості, алалії, ЗПР, порушень слуху і зору, ДЦП).
11. Основні принципи та напрямки корекційної роботи з дітьми з раннім дитячим аутизмом.
12. Система комплексної медико-психолого-педагогічної корекції РАС (К. С. Лебединська, О.С. Нікольська та ін.).
13. Сучасний стан та перспективи розвитку систем допомоги дітям з порушеннями емоційно-вольової сфери та поведінки.
14. Робота з сім'єю дитини з порушеннями емоційно-вольової сфери та поведінки.
15. Особливості формування пізнавальної діяльності дітей з РАС.
16. Особливості мовленнєвого розвитку дітей з РАС.
17. Особливості логопедичної роботи з дітьми з РАС.
18. Роль педагогічного спостереження для диференціальної діагностики РАС.
19. Оцінка маніпулятивних функцій дітей з РАС.
20. Оцінка розбірливості мовлення дітей з РАС.
21. Корекція звуковимови у дітей з РАС.
22. Розвиток лексико-граматичної будови та зв'язного мовлення при РАС.
23. Зміст роботи з подолання порушень писемного мовлення у дітей з РАС.
24. Зміст психопрофілактичної роботи з дітьми з раннім дитячим аутизмом.

11. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Теорія і практика аутології» викладається на першому курсі магістратури, в якому вивчається 2 модуля. Формами підсумкового контролю є поточний контроль, модульний контроль, КМКР і залік. Формами перевірки та контролю знань студентів є:

1. *Попередній контроль* – застосовується як передумова для успішного планування і керівництва навчальним процесом. Він дає змогу визначити наявний рівень знань студентів для планування навчального матеріалу.

2. *Поточний контроль* – є органічною частиною всього педагогічного процесу і слугує засобом виявлення ступеня засвоєння навчального матеріалу.

3. *Проміжний контроль* – дозволяє перевірити ступінь засвоєння матеріалу після закінчення вивченого модулю.

4. *Підсумковий контроль* – застосовується після вивчення студентом усього обсягу вивченого матеріалу.

Об'єктом оцінювання знань студентів у процесі поурочного та рейтингового оцінювання є:

- систематичність, активність та змістовність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу на практичних заняттях;
- рівень виконання модульних завдань;
- виконання завдань для самостійного опрацювання.

Максимальна кількість балів	2 семестр				КМКР	Залік	Підсумкова оцінка
	Модуль 1		Модуль 2				
	пк	мк	пк	мк	15	20	100
	20	5	35	5			
25		40					

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Логопедия: методические традиции и новаторство: Учебно-метод. пособ. для студ. отделения логопедии пед. высш. учеб. заведений / Под ред. С. Н. Шаховской, Т. В. Волосовец. – М.: Воронеж: Моск. психолого-соц. ин-т: МОДЭК, 2003. – 336 с.

2. Тагирова Г. С. Психолого-педагогическая коррекционная работа с трудными подростками : практ. пособие / Г. С. Тагирова. – 2-е изд., испр. – М.: Педагогическое общество России, 2008. – 128 с.

3. Хватцев М. Е. Логопедия: кн. для препод. и студ. высш. пед. учеб. заведений: в 2-х кн. Кн.1 / М. Е. Хватцев; под ред. Р. И. Лалаевой, С. Н. Шаховской. – М.: ВЛАДОС, 2010. – 272 с.

4. Шульженко Д. Аутизм - не вирок / Д. Шульженко . – Л.: Кальварія, 2010. – 218 с.

ДОПОМІЖНА

1. Баенская Е. Р. Особенности раннего аффективного развития аутичного ребенка в возрасте от 0 до 1,5 лет // Дефектология. / Е. Р. Баенская. – 1995. – № 5. – С. 76-83.

2. Башина В. М. Аутизм в детстве / В. М. Башина. – М.: Медицина, 1999. – 240 с.

3. Башина В. М. К особенностям коррекции речевых расстройств у больных с ранним детским аутизмом / Детский аутизм. Хрестоматия / В. М. Башина, Н. В. Симашкова. С-Пб., 1997.

4. Башина В. М. Ранний детский аутизм // Исцеление. / В. М. Башина. – М., 1993. – С. 154-165.

5. Башина В. М. Ранняя детская шизофрения / В. М. Башина. – М.: Медицина, 1980. – 147с.

6. Блейлер Е. Аутистическое мышление // Хрестоматия по общей психологии. / Е. Блейлер. – М.: Изд-во МГУ. – 1981. – С.112-125.

7. Богдашина О. Аутизм: определение и диагностика. / О. Богдашина. – Донецк: Лебедь, 1999. – 112с.

8. Веденина М. Ю. Использование поведенческой терапии аутичных детей для формирования навыков бытовой адаптации. Сообщение I // Дефектология. / М. Ю. Веденина. – 1997. – № 2. – С. 31-40.

9. Гилберг К., Питерс Т. Аутизм: медицинские и педагогические аспекты. / К. Гилберг, Т. Питерс. – СПб.: ИСПиП. – 1998. – 147с.

10. Жуков Д. Е. Особенности картины мира детей с аутизмом // Психосоциальные проблемы психотерапии, коррекционной педагогики, спец. психологии: Мат-лы III съезда РПА и науч.-практ. конф. / Д. Е. Жуков. – Курск: Изд-во Курск. гос. ун-та. – 2003. – 271 с.

11. Карвасарская И. Б. В стороне. Из опыта работы с аутичными детьми. / И. Б. Карвасарская. – М.: Теренвиф, 2003. – 70с.

12. Коган О. Особливості формування адиктивної поведінки у дітей та підлітків із розумовою відсталістю / О. Коган // Дефектологія. – 2005. – № 1. – С. 21-25.

13. Лебединская К. С. Медикаментозная терапия раннего детского аутизма // Дефектология. / К. С. Лебединская. – 1994. – № 2. – С. 3-8.
14. Лохов М. И. Аутизм // Плохой хороший ребенок. (Проблемы развития, нарушения поведения, внимания, письма, речи) / М. И. Лохов, Ю. А. Фесенко, М. Ю. Рубин. – СПб, 2003. – С. 25-36.
15. Лубовский В. И. Специальная психология: Учеб. пособ. / В. И. Лубовский. – 2-е изд., испр. – М.: Академия. – 2005. – 464 с.
16. Маруненко І. М. Синдром органічного аутизму в дітей із затримкою психічного розвитку / І. М. Маруненко // Практична психологія та соціальна робота. – 2009. – № 6. – С. 78-80.
17. Микиртумов Б. Е. Ранний детский аутизм // Клиническая психиатрия раннего детского возраста / Б. Е. Микиртумов, А. Г. Кощавцев, С. В. Гречаный. – СПб.: Питер, 2001. – С.121-136.
18. Морозов С. А. Детский аутизм и основы его коррекции (материалы к спецкурсу) / С. А. Морозов. – М.: Сигналь, 2002. – 108с.
19. Никольская О. С. Аутичный ребенок: пути помощи / О. С. Никольская, Е. Р. Баенская, М. М. Либлинг. – М.: Теревинф, 2000. – 336 с.
20. Нуриева Л. Г. Развитие речи у аутичных детей / Л. Г. Нуриева. – Москва, 2003. – 86с.
21. Перминова Г. А. Профили ранней невербальной коммуникации у детей с синдромами Вильямса и аутизма / Г. А. Перминова // Вопросы психологии. – 2010. – № 3. – С. 20-30.
22. Ремшмидт Х. Аутизм. Клинические проявления, причины и лечение / Х. Ремшмидт. – М: Медицина, 2003. – 119с.
23. Романенко О. Проблема відмежування аутизму від псевдоаутистичних станів під час діагностики відхилень в особистісному розвитку дітей із церебральним паралічем / О. Романенко // Дефектологія. – 2008. – № 2. – С. 15-18.
24. Рычкова Н. А. Дезадаптивное поведение детей. Диагностика, коррекция, психопрофилактика / Н. А. Рычкова. – М.: Гном и Д, 2000. – 96с.
25. Скрипник Т. Абетка довілля для аутистів / Т. Скрипник // Дефектологія. – 2010. – № 2. – С. 24-27.
26. Скрипник Т. Особливості встановлення взаємодії з аутичними дітьми / Т. Скрипник // Дефектологія. – 2010.— № 3. – С. 46-48.
27. Скрипник Т. Особливості психічних процесів в аутичних дітей / Т. Скрипник // Дефектологія. – 2008. – № 1. – С. 19-22.
28. Скрипник Т. Психічний розвиток дошкільників з аутизмом: умови і засоби / Т. Скрипник // Дефектологія. – 2009. – № 1. – С. 34-39.
29. Скрипник Т. Структура та підгрунття методики музичної терапії для дітей з аутизмом / Т. Скрипник // Дефектологія. – 2007. – № 1. – С. 26-29.
30. Тарасун В. Етапи формування когнітивних стратегій поведінки у дітей з аутизмом (програмування, контролю, обробки інформації) / В. Тарасун // Дефектологія. – 2005. – № 1. – С. 8-1
31. Ткачева В. В. Психолого-педагогическое изучение детей с нарушениями эмоционально-волевой сферы (ранним детским аутизмом) / Психолого-

педагогическая диагностика // В. В. Ткачева, С. Д. Забрамная, И. Ю. Левченко. – М.: Академия, 2003. – С. 202-220.

32. Хаустова В. Основные этапы и особенности развития игровой деятельности в норме и при аутистических нарушениях // Аутизм и нарушения развития / В. Хаустова. – 2004. – №3.

33. Хворова Г. Індивідуальний супровід розвитку аутичної дитини - нова технологія педагогічної корекції аутизму / Г. Хворова // Дефектологія. – 2005. – № 3. – С. 2-4.

34. Холдинг терапия как форма психологической помощи семье, имеющей аутичного ребенка // Дефектология. – 1996. – №3. – С. 56-66.

35. Христофоров В. Люди дождя / В. Христофоров // Медицинская газета. – 2003. – 24 декабря.

36. Шипицина Л. М. Детский аутизм. / Л. М. Шипицина. – М.: Дидактика Плюс, 2001. – 368 с.

37. Янушко Е. А. Игры с аутичным ребенком. Установление контакта, способы взаимодействия, развитие речи, психотерапия / Е. А. Янушко. – М.: Теревинф, 2004. – 232с.

14. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

1. **logoped.ru** – Учебные и учебно-методические пособия для студентов и логопедов- практиков. Большое количество методических материалов по различным направлениям логопедической работы, учебно-методические пособия по психолингвистике.

2. **eqworld.ipmnet.ru** – Раздел "Специальное обучение и воспитание". Приведены интересные статьи, даны ссылки на дефектологические сайты, программы, электронные библиотеки и др. Можно скачать большое количество книг (формат pdf и djvu), в т.ч. труды отечественных и зарубежных авторов по психолингвистике.

3. **dvoika.net** - Учебные пособия для студентов: Специальная педагогика. Специальная психология. Коррекционная педагогика. Педагогические технологии в обучении и воспитании детей с нарушениями развития. Логопедия и др.

4. **tisbi.ru** - Демо-версия обучающей системы.

5. **vilenin.narod.ru** – Псих. фак МГУ. Лекции, билеты, учебники и др. (материалы примерно 2001-2009гг.).

6. **www.pedlib.ru**– электронная библиотека педагогической литературы.

7. **http://www.defectolog.ru/** Дефектолог. ру. Сайт для родителей, желающих узнать больше о своем ребенке. Возрастные нормы развития ребенка; рекомендации дефектолога, логопеда, психолога; описание игр, рекомендованных для детей с различными нарушениями в развитии; общение в форуме.

8. **http://www.int-edu.ru/** Институт новых технологий. Теория и практика образовательной среды, разработка учебно-методических комплектов, концепции комплексного оснащения образовательных учреждений, методического и технического сопровождения учебного процесса на различных ступенях образования.